

ИСТОРИСКИ ЗАПИСИ

ОРГАН ИСТОРИСКОГ ИНСТИТУТА НРЦГ И ИСТОРИСКОГ ДРУШТВА НРЦГ

Година XII

Титоград, 1959

Књ. XV, св. 1

За четрдесет година дана револуционарни раднички покрет у Црној Гори, под руководством Комунистичке партије Југославије, односно Савеза комуниста Југославије, стварао је своју историју, а сада је дошло вријеме, приликом прославе четрдесетогодишњице, да се та историја темељито расвијетли и са теоретске и практичне стране. Нијесмо досад имали времена да се тим питањима више бавимо — важнији је био рад од освјетљавања и описивања тога рада.

Револуционарни раднички покрет у Црној Гори има низ својих специфичности, којих није било у другим крајевима старе Југославије, и без доброг познавања тих специфичности многа питања из рада Комунистичке партије, односно Савеза комуниста, не би била успјешно обрађена. Не може се рећи да се није и раније радило на прикупљању и изучавању материјала из црногорског револуционарног радничког покрета, али овај број „Историских записа“ први је покушај да се свестраније приђе изучавању историје наше Партије, односно Савеза комуниста у Црној Гори. Далеко од тога да ће овај број „Историских записа“ задовољити у погледу квалитета и квантитета, али ће он бити потстрек да се настави рад.

Не може бити ни говора о томе да се данашњи рад Савеза комуниста може одвојити од четрдесетогодишњег рада црногорског револуционарног покрета. Још и данас многе појаве у нашим друштвеним збивањима, у изградњи социјализма у нашој земљи, имају коријене у четрдесетогодишњем и још старијем наслеђу, како у позитивном смислу тако и у недостацима.

Комунистичка партија Југославије први пут је темељито везала Црногорце политички, економски и културно за друге крајеве Јужних Словена и за акције трудбеника других држава. Патријархалност, племенски живот, натурална привреда, борба против страних поробљивача, борба за националну и државну независност — то је била садржина борбе Црногораца. И није било лако прећи са тих уских трачница на широки колосијек југословенског и међународног радничког покрета. Тих тешкоћа још

и данас има и биће их све док Црна Гора буде економски заостајала.

Тешкоћа је код нас што за многе врло актуелне данашње проблеме немамо традиција, те се због тога они теже рјешавају. Док ми данас бринемо о томе која врста трактора највише одговара условима црногорске пољопривреде, прије педесет или сто година главна је брига била ко ће имати бољу пушку или џефердар. Те такорећи епске особине Црногораца играле су улогу у историји некад више некад мање, а трагови су остали и до данашњег дана. У Народноослободилачкој борби црногорски борци надањивали су се „Горским вијенцем“ и народном поезијом, а гусле су и данас масовни инструменат за епска иживљавања.

Ето, с те стране, мени се чини, изучавање националне историје и посебно нашег радничког покрета необично је важно, да бисмо свестрано освијетлили сваку акцију, сваки подухват наше борбе, било то у рату или миру, да бисмо могли са успјехом кидати са свим што је преживјело.

Наши млади комунисти досад су врло мало знали о збивањима за протеклих четрдесет година у Црној Гори и Југославији, нарочито о периоду до 1941 године. Сада ће им се дати прилика да своје знање употпуне и повежу, служећи се материјалом из овог броја часописа и других публикација сличних њему.

19 марта 1959 год.

Никола КОВАЧЕВИЋ